

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Olsztynie

LOL.410.020.05.2019

Pan Piotr Moczarski
Prezes Koła Łowieckiego Kudypy Olsztyn
Ul. Ostródzka 31, 11-036 Gietrzwałd

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/050 Szacowanie szkód łowieckich w uprawach rolnych oraz wypłacanie odszkodowań.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Koło Łowieckie Kudypy Olsztyn (dalej: „Koło”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Piotr Moczarski, Prezes Koła Łowieckiego Kudypy Olsztyn – od 1992 r. (dalej: „Prezes”)
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przygotowanie do realizacji zadań związanych z szacowaniem szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych. 2. Prawdliwość realizacji procedur szacowania szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych oraz wypłaty odszkodowań.
Okres objęty kontrolą	Od 1 kwietnia 2017 r. do 31 sierpnia 2019 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie
Kontroler	Justyna Lis, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL/136/2019 z 28 października 2019 r. (akta kontroli str. 1)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Koło było przygotowane organizacyjnie i merytorycznie do sprawnego rozpatrywania wniosków poszkodowanych i stosowania procedury szacowania szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Współdziałało także z właścicielami lub posiadaczami gruntów rolnych i leśnych w celu zapobiegania szkodom, poprzez: gradzenie obszarów narażonych na szkody i wzmożone polowania na tych obszarach. Ustalone kwoty odszkodowań były terminowo przekazywane poszkodowanym. W dwóch z siedmiu badanych przypadków nie ustalono jednak rozmiaru szkody oraz nie wyliczono wysokości odszkodowań zgodnie z obowiązującymi przepisami aktu wykonawczego do ustawy Prawo łowieckie³.

¹ Dz. U. 2019 r. poz. 489, ze zm. dalej: ustawa o NIK

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Ustawa z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie; Dz. U. 2018 r. poz. 2033 (dalej: „ustawa Prawo łowieckie”).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie do realizacji zadań związanych z szacowaniem szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych.

Opis stanu faktycznego

1.1. W okresie od 1 kwietnia 2017 r. do 31 sierpnia 2019 r. Koło dzierżało dwa obwody łowieckie w województwie warmińsko - mazurskim:

- Obwód łowiecki nr 243⁵ na terenie gminy: Gietrzwałd, Jonkowo, Stawiguda, Olsztyn, o powierzchni ogólnej 9 268 ha, w tym 6 086 ha powierzchni gruntów leśnych. Powierzchnia obwodu po włączeniach, o których mowa w art. 26 ustawy Prawo Łowieckie wynosiła 8 863 ha. Obwód posiadał kategorię dobrą;
- Obwód łowiecki nr 244⁶ na terenie gminy Jonkowo, o powierzchni ogólnej 6 484 ha, w tym 1 633 ha powierzchni gruntów leśnych. Powierzchnia po włączeniach wynosiła 6 340 ha. Obwód posiadał kategorię słabą.

(akta kontroli str.13-29)

1.2. Koło nie posiadało wewnętrznych pisemnych uregulowań określających sposób realizacji zadań dotyczących szacowania szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych oraz wypłaty odszkodowań. Jak podał Prezes Koła, za realizację zadań związanych z szacowaniem szkód łowieckich odpowiedzialny był Łowczy Koła (zgodnie ze Statutem Polskiego Związku Łowieckiego⁷ - dalej: „PZŁ”). W sezonach łowieckich 2017/2018, 2018/2019 i 2019/2020 (do 31 sierpnia 2019 r.) realizację szacowania szkód powierzono pięciu osobom (członkom Koła), które pracowały społecznie na rzecz Koła i nie otrzymywały z tego tytułu wynagrodzenia. W dniu 26 kwietnia 2019 r. Walne Zgromadzenie Członków Koła podjęło uchwałę dotyczącą przyznania członkowi Koła szacującemu szkodę ryczałtu w wysokości 200 zł za każdą wyszacowaną szkodę zakończoną protokołem końcowym z szacowania. Do dnia 31 sierpnia 2019 r. nikt z szacujących szkody nie otrzymał takiego ryczałtu, ponieważ rozliczenie sezonu łowieckiego 2019/2020 nastąpi z końcem sezonu, tj. do 31 marca 2020 r.

(akta kontroli str. 30-44)

1.3. Z wyjaśnień Prezesa Koła wynikało, że wszystkie osoby szacujące szkody posiadały odpowiednie przygotowanie (wykształcenie rolnicze, prowadziły działalność rolniczą lub posiadały wieloletnie doświadczenie w szacowaniu szkód łowieckich) i przeszły stosowne szkolenia. W okresie od 1 kwietnia 2017 r. do 31 sierpnia 2019 r. były to następujące szkolenia:

- 14 marca 2017 r. „Szacowanie szkód łowieckich”; liczba uczestników ze strony Koła – 1 osoba; organizator: Warmińsko – Mazurska Izba Rolnicza;

⁴ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁵ Umowa dzierżawy obwodu łowieckiego z dnia 29 marca 2017 r. zawarta pomiędzy Regionalną Dyrekcją Lasów Państwowych w Olsztynie a Kolem Łowieckim Kudypy Olsztyn (umowa na okres od 1 kwietnia 2017 r. do 31 marca 2027 r.)

⁶ Umowa dzierżawy obwodu łowieckiego z dnia 30 marca 2017 r. zawarta pomiędzy Starostwem Olsztyńskim a Kolem Łowieckim Kudypy Olsztyn (umowa na okres od 1 kwietnia 2017 r. do 31 marca 2027 r.) wraz z aneksami do umowy: aneks nr 1 z dnia 4 marca 2018 r., aneks nr 2 z dnia 21 sierpnia 2018 r., aneks nr 3 z dnia 14 czerwca 2019 r., aneks nr 4 z dnia 13 lipca 2019 r.

⁷ Statut Polskiego Związku Łowieckiego został przyjęty uchwałą XXIV Krajowego Zjazdu Delegatów PZŁ z dnia 16 lutego 2019 r. (dalej „Statut PZŁ z 2019 r.”). Poprzednio obowiązujący Statut został przyjęty uchwałą XXI Krajowego Zjazdu Delegatów PZŁ z dnia 2 lipca 2015 r. (dalej: „Statut PZŁ z 2005 r.”).

- 24 listopada 2017 r. „Straty i szkody wyrządzone przez dzikie zwierzęta w gospodarce rolnej, leśnej i rybackiej”; liczba uczestników ze strony Koła – 2 osoby; organizator: Uniwersytet Warmińsko – Mazurski w Olsztynie;
- 13 kwietnia 2018 r. spotkanie prezesów kół łowieckich w sprawie omówienia nowych przepisów ustawy Prawo łowieckie dotyczących szacowania szkód; liczba uczestników ze strony Koła – 1 osoba; organizator: Zarząd Okręgowy PZŁ Olsztyn⁸;
- 22 kwietnia 2018 r. „Szacowanie szkód łowieckich”; liczba uczestników ze strony Koła – 2 osoby; organizator: Zarząd Okręgowy PZŁ Olsztyn.

W zależności od potrzeb, szkolenia odbywały się również doraźnie na posiedzeniach Zarządu Koła, przy okazji omawiania szkód łowieckich. W okresie objętym kontrolą Koło nie sporządzało planów szkoleniowych i nie poniosło w tym okresie żadnych kosztów na ten cel.

(akta kontroli str.30 - 32, 45 - 50)

1.4. Koło dysponowało potencjałem technicznym niezbędnym do realizacji zadań związanych z szacowaniem szkód. Według stanu na dzień 31 sierpnia 2019 r. posiadało następujący sprzęt stosowany do szacowania szkód łowieckich:

- przemiary, miarki, taśmy pomiarowe, krocze – 5 szt.,
- waga elektroniczna – 1 szt.,
- waga uchylna – 3 szt.,
- sekator – 3 szt.,
- motyka – 3 szt.,
- dalmierz – 4 szt. (urządzenia prywatne członków Koła),
- dron – 1 szt. (urządzenie prywatne członka Koła),
- GPS – 3 szt. (urządzenia prywatne członków Koła).

Prezes Koła podał, że urządzenia prywatne członków Koła były użyczane nieodpłatnie na czas szacowania szkód.

(akta kontroli str. 51, 58 - 60)

1.5. W latach objętych kontrolą Koło nie było kontrolowane przez inne podmioty. Komisja Rewizyjna Koła przeprowadziła natomiast trzy kontrole wewnętrzne, które nie wykazały nieprawidłowości w zakresie szacowania i wypłacania szkód łowieckich. Zakres kontroli przeprowadzonej w:

- maju 2017 r. obejmował: prawidłowość prowadzonej ewidencji łowieckiej i księgowej, działalność organizacyjno – gospodarczą (w tym zagospodarowanie łowieckie obwodów), działalność finansową, działalność administracyjną, realizację budżetu w roku łowieckim 2016/2017;
- maju 2018 r. – dział gospodarki łowieckiej, dział ogólny, dział gospodarki finansowej, budżet i sprawozdanie z jego wykonania, dokumentację finansową w sezonie łowieckim 2017/2018;
- kwietniu 2019 r. – wykonanie zaleceń pokontrolnych ujętych w protokole z kontroli z sezonu 2017/2018 oraz uchwał walnego zgromadzenia, prawidłowość prowadzonej ewidencji i sprawozdawczości łowieckiej, administracyjnej oraz księgowej, działalność organizacyjno – gospodarczą, działalność finansową.

(akta kontroli str. 52 - 57)

1.6. W okresie od 1 kwietnia 2017 r. do 31 sierpnia 2019 r. Koło współdziałało z właścicielami lub posiadaczami gruntów w celu zapobiegania szkodom łowieckim. Jak podał Prezes, współdziałanie to odbywało się za porozumieniem z właścicielami

⁸ Zgodnie z § 133 ust. 18 Statutu PZŁ z 2005 r.

lub posiadaczami gruntów lub na ich wniosek, zgodnie z art. 47 ustawy Prawo łowieckie. Zapobieganie szkodom odbywało się przede wszystkim poprzez grodzenie obszarów narażonych na szkody oraz/lub wzmożone polowania na tych obszarach (tzw. dyżury myśliwych na wyznaczonym obszarze). Według oceny Prezesa ww. współpraca przebiegała bardzo dobrze, a w kontrolowanym okresie nie było przypadków braku zgody posiadaczy gruntów na realizację zabezpieczeń.

(akta kontroli str.30 - 32, 61-63)

Ogólne koszty związane z ograniczaniem i szacowaniem szkód łowieckich w poszczególnych gospodarczych latach łowieckich kształtowały się następująco:

- w 2017/2018 wydatkowano 9 505,22 zł ogółem, w tym: 9 446,72 zł na zakup materiałów na potrzeby grodzenia obszarów narażonych na szkody (siatka, sznurek, przewód, sznur hakowy, elektryzator, akumulator do pastucha, lina stalowa, drut, izolatory, tarcica sosnowa, ogrodzenie elektryczne), a 58,50 zł stanowiły koszty związane z opłatami za przelewy bankowe,
- w 2018/2019 - 4 234,95 zł ogółem, tj.: 3 708,83 zł na zakup materiałów na potrzeby grodzenia, 36,00 zł – koszty przelewów bankowych, 450,00 zł – zakup usługi szacowania u rzeczoznawcy i 40,12 zł – koszt delegacji,
- w 2019/2020 (do 31 sierpnia 2019 r.) – 5 607,04 zł, w tym: 5 556,04 zł na zakup materiałów na potrzeby grodzenia, 51,00 zł – koszty przelewów bankowych oraz opłata pocztowa.

Jak podał Prezes, szacujący szkody członkowie Koła wykonywali tę pracę społecznie w ramach prac na rzecz Koła, w związku z tym nie otrzymywali za te czynności wynagrodzenia. Ponadto dojazdy na miejsca wystąpienia szkód realizowane były prywatnymi środkami transportu członków Koła, także w ramach prac społecznych na rzecz Koła, w związku z tym nie wystawiano na te przejazdy delegacji.

(akta kontroli str. 51, 64-66)

1.7. Wytyczne dotyczące szacowania szkód Koło otrzymało od PZŁ – w dniu 13 kwietnia 2018 r. podczas spotkania prezesów kół łowieckich w sprawie omówienia nowych przepisów ustawy Prawo łowieckie związanych z szacowaniem szkód oraz 22 kwietnia 2018 r. podczas szkolenia dla osób zajmujących się szacowaniem szkód łowieckich. Koło korzystało także na bieżąco z informacji i aktualnego stanu prawnego prezentowanych na stronie internetowej PZŁ.

(akta kontroli str. 45, 116-118, 142-145)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Koło stworzyło warunki kadrowo-techniczne do zgodnej z obowiązującymi przepisami prawa realizacji zadań dotyczących szacowania szkód w uprawach i płodach rolnych oraz wypłaty odszkodowań. Wyznaczono osoby odpowiedzialne za realizację zadań, zapewniono tym osobom odpowiednie przygotowanie oraz sprzęt niezbędny do wykonania zadań. Współdziałano także z właścicielami lub posiadaczami gruntów rolnych i leśnych w celu zapobiegania szkodom wyrządzanym przez zwierzynę łowną.

2. Prawdliwość realizacji procedur szacowania szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych oraz wypłaty odszkodowań.

Opis stanu faktycznego

2.1. W okresie objętym kontrolą Koło prowadziło ewidencję zgłoszonych szkód łowieckich, o której mowa w § 1 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r. w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych⁹ (dalej: „rozporządzenie z 2010 r. ws. szacowania szkód i wypłaty odszkodowań”). Ewidencja zawierała dane personalne osób zgłaszających szkody, daty zgłoszenia szkód oraz rodzaj uszkodzonych upraw. W łowieckim roku gospodarczym 2017/2018 zaewidencjonowano wszystkie zgłoszone szkody (44 sprawy). W roku gospodarczym 2018/2019 do ewidencji wprowadzono siedem zgłoszeń szkód, mimo iż w tym czasie rozpatrzono 27 spraw związanych z wypłatą odszkodowań za wyrządzone szkody w uprawach i płodach rolnych. Jak wyjaśnił Prezes Koła, ewidencja prowadzona w 2018 r. nie zawierała wszystkich zgłoszeń za ten okres, ponieważ przez część roku zgłoszenia były składane bezpośrednio do urzędów gminy, a nie Koła. W roku gospodarczym 2019/2020 Koło ponownie ewidencjonowało zgłoszenia szkód w uprawach i płodach rolnych (41 spraw do 31 sierpnia 2019 r.) mimo, iż nie było już takiego prawnego obowiązku, a jedynie Minister Środowiska rekomendował taką praktykę do momentu wejścia w życie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 kwietnia 2019 r. w sprawie szczegółowych warunków szacowania szkód w uprawach i płodach rolnych¹⁰ (dalej: „rozporządzenie z 2019 r. ws. szacowania szkód i wypłaty odszkodowań”).

(akta kontroli str. 58-63, 67-77, 85-87, 142-144)

2.2. Koło, jako dzierżawca obwodów łowieckich, wywiązało się z obowiązku wynikającego z § 1 ust. 1 rozporządzenia z 2010 r. ws. szacowania szkód i wypłaty odszkodowań¹¹ i pismami z 14 kwietnia 2016 r. poinformowało właściwych miejscowo wójtów (gminy Jonkowo, Gietrzwałd i Stawiguda) oraz właściwą terytorialnie izbę rolniczą (Warmińsko-Mazurską Izbę Rolniczą w Olsztynie) o osobach uprawnionych do przyjmowania zgłoszeń szkód wyrządzonych w uprawach i płodach rolnych przez dziki, łosie, jelenie, danielę i sarny.

(akta kontroli str. 58-60, 78-84)

2.3. W okresie objętym kontrolą rozmiar szkód wyrządzonych przez zwierzynę łowną w uprawach i płodach rolnych na terenach dzierżawionych przez Koło obwodów przedstawiał się następująco:

- w łowieckim roku gospodarczym 2017/2018 powierzchnia zredukowana szkód wyniosła 52,79 ha, w tym: 9,1 ha w obwodzie nr 243 i 43,69 ha w obwodzie nr 244,
- w roku gospodarczym 2018/2019 – 11,55 ha (odpowiednio: 1,12 ha i 10,43 ha),
- w roku gospodarczym 2019/2020 (do 31 sierpnia 2019 r.) – 10,19 ha (odpowiednio: 2,46 ha i 7,73 ha).

We wszystkich ww. okresach najwięcej szkód wyrządziły dziki, a w następnej kolejności jelenie. Główne obszary szkód dotyczyły użytków zielonych (odpowiednio: 205,82 ha, 93,62 ha i 186,28 ha), a następnie zbóż i kukurydzy (odpowiednio: 72,51 ha, 71,09 ha, 60,02 ha).

(akta kontroli str. 85-112)

⁹ Dz. U. z 2010 r. Nr 45, poz. 272.

¹⁰ Dz. U. z 2019 r. poz. 776.

¹¹ Rozporządzenie zostało uchylone z dniem 2 października 2018 r. i od tego momentu nie było już takiego obowiązku.

2.4. W poszczególnych łowieckich latach gospodarczych liczba wniosków o szacowanie szkód oraz wypłacone przez Koło na ich podstawie odszkodowania prezentowały się następująco:

- w 2017/2018 liczba wniosków wyniosła 44, kwota wypłaconych odszkodowań – 79 417,76 zł;
- 2018/2019 odpowiednio: 27 i 46 871,62 zł,
- 2019/2020 (sprawy prowadzone i zakończone do 31 sierpnia 2019 r.) odpowiednio: 41 i 54 523,76 zł.

(akta kontroli str. 85-112)

2.5. W badanym okresie nie odnotowano przypadków, które zakończyły się odmową wypłaty odszkodowania lub ustalania wysokości odszkodowania w wyniku mediacji przy udziale organu gminy.

(akta kontroli str. 85-87, 113-115)

2.6. W okresie objętym kontrolą dominującą formą ustalania przez Koło wysokości odszkodowania za szkody wyrządzone przez zwierzynę w uprawach i płodach rolnych były ugody, zawierane z poszkodowanymi w oparciu o przepisy art. 917 i 918 ustawy z 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny¹² (dalej: „Kodeks cywilny”). Liczba ugód zawarta w poszczególnych łowieckich latach gospodarczych oraz wypłacone na tej podstawie odszkodowania przedstawiały się następująco:

- 2017/2018 – zawarto 37 ugód (spośród 44 ogółu rozpatrzonych spraw); łączna wysokość odszkodowań ustalona w ugodach i wypłacona poszkodowanym wyniosła 72 389,00 zł (kwota ta stanowiła 91,1% ogółu wypłaconych odszkodowań w tym okresie),
- 2018/2019 – 25 ugód (spośród 27 ogółu rozpatrzonych spraw); łączna wysokość odszkodowań ustalona w ugodach i wypłacona poszkodowanym wyniosła 41 181,41 zł (87,86% ogółu wypłaconych odszkodowań),
- 2019/2020 (do 31 sierpnia 2019 r.) – 41 ugód (dla wszystkich rozpatrzonych spraw), łączna wysokość odszkodowań ustalona w ugodach i wypłacona poszkodowanym wyniosła 54 523,76 zł (100% ogółu wypłaconych odszkodowań).

Jak podał Prezes Koła, przed zawarciem ugody stosowano każdorazowo następującą procedurę: pomiar i oględziny uprawy uszkodzonej, oszacowanie przybliżonej wartości szkody, negocjacje z poszkodowanym dotyczące wysokości strat i oczekiwanego odszkodowania, ugoda.

(akta kontroli str. 85-87, 113-118)

Analiza dokumentacji dotyczącej trzech¹³ (spośród 103) spraw zakończonych ugodą zawartą na podstawie art. 917 i 918 Kodeksu cywilnego wykazała m.in., że:

- Szacowania szkód dokonano na pisemny wniosek poszkodowanego i w każdym przypadku z poszkodowanym zawarto umowę ugody;
- W jednym z trzech przypadków przeprowadzono szacowanie ostateczne, wykorzystując metodologię przewidzianą w rozporządzeniu z 2019 r. ws. szacowania szkód i wypłaty odszkodowań - na tej podstawie ustalono wysokość odszkodowania. Szacunki te oraz wysokość odszkodowania były zawarte w treści ugody. W pozostałych dwóch przypadkach w treści ugody zamieszczono informacje o: gatunku uprawy, w której powstała szkoda, powierzchni uprawy i szkody w hektarach. Kwota odszkodowań była ustalana

¹² Dz. U. z 2019 r. poz. 1145.

¹³ Ugody pomiędzy poszkodowanym a Kolem: z dnia 16 września 2017 r. na kwotę 900,00 zł, z dnia 23 kwietnia 2018 r. na kwotę 1 200,00 zł, z dnia 3 sierpnia 2019 r. na kwotę 3 906,00 zł.

przez Koło w drodze negocjacji z poszkodowanym, dotyczących wysokości strat i oczekiwanego odszkodowania¹⁴;

- We wszystkich sprawach w treści ugody zawarto zapis, iż poszkodowany w chwili otrzymania odszkodowania zrzekał się dalszych roszczeń wobec Koła;

We wszystkich ww. sprawach Koło wywiązało się z ustalonego w ugodzie sposobu i terminu zapłaty, dokonując przelewu należności w ciągu 30 dni od podpisania ugody.

(akta kontroli str.119-131)

2.7. W okresie od 1 kwietnia 2017 r. do 31 sierpnia 2019 r. nie odnotowano przypadku skierowania przez poszkodowanych powództw przeciwko Kołu, jako dzierżawcy obwodów łowieckich nr 234 i 244, do sądu właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkody.

(akta kontroli str.132-134)

2.8. W badanym okresie wystąpił jeden przypadek (w 2018 r.), w którym posiadacz gruntów rolnych złożył do nadleśniczego właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkody (Nadleśnictwo Kudypy) odwołanie od protokołu szacowania ostatecznego, na podstawie art. 46d ust. 1 ustawy Prawo łowieckie¹⁵. Sprawa dotyczyła wniosku o szacowanie szkód i wypłatę odszkodowania za szkody wyrządzone przez jelenie w uprawie ziemniaka jadalnego (data zgłoszenia szkody 25 czerwca 2018 r.). Wniosek o szacowanie szkody został złożony przez poszkodowanego do Wójta Gminy Gietrzwałd, zgodnie z art. 46 ust. 3 ustawy Prawo łowieckie¹⁶. Dnia 2 lipca 2018 r. przeprowadzono oględziny¹⁷, w których wzięły udział wszystkie strony wskazane w art. 46. ust. 2 ww. ustawy, tj.: przedstawiciel gminy właściwej ze względu na miejsce wystąpienia szkody, przedstawiciel dzierżawcy obwodu łowieckiego oraz poszkodowany. Do protokołu oględzin nie wniesiono zastrzeżeń. Dnia 7 września 2018 r. dokonano szacowania ostatecznego, z którego sporządzono protokół¹⁸. Poszkodowany, zgodnie z art. 46c, ust. 6 ustawy Prawo łowieckie, wniósł zastrzeżenia do tego protokołu zarzucając, że szacowanie było nierzetelne i zaniżone (wkład pracy włożony w utrzymanie upraw był duży, a zaproponowana kwota zadośćuczynienia była zbyt niska). Ostatecznie sprawa trafiła do nadleśniczego, który w dniu 13 września 2018 r. zorganizował spotkanie w celu polubownego załatwienia sprawy (nie skorzystano w tym przypadku z art. 46e, ust. 1 ustawy Prawo łowieckie i nie wszczęto procedury wydania decyzji administracyjnej). W efekcie poszkodowany oraz Koło (w obecności przedstawiciela Nadleśnictwa Kudypy) zawarli ugodę na kwotę odszkodowania w wysokości 800 zł (tj. o 440 zł więcej niż wynikało to z protokołu szacowania ostatecznego). W dniu 8 października 2018 r. Koło wypłaciło należne odszkodowanie zgodnie z ugodą. W żadnym z etapów tej sprawy nie brał udziału przedstawiciel izby rolniczej.

W badanym okresie nie było innych przypadków odwołań do nadleśniczego na podstawie art. 46d ust. 1 ustawy Prawo łowieckie, tj. odwołań poszkodowanych od protokołów oględzin, odwołań koła łowieckiego (jako dzierżawcy obwodu łowieckiego) od protokołów oględzin i od protokołów szacowania ostatecznego.

(akta kontroli str. 135-141)

¹⁴ Nie przeprowadzono szacowania w oparciu o przepisy ustawy Prawo łowieckie.

¹⁵ Przepis obowiązywał od 1 kwietnia 2018 r. (Dz. U. z 2018 r. poz. 2033 z dnia 2018.03.30).

¹⁶ W brzmieniu określonym przez art. 1 pkt 22) ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o zmianie ustawy - Prawo łowieckie oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 651).

¹⁷ Zgodnie z metodologią określoną w: art. 46a ust. 1 oraz art. 49 ustawy Prawo łowieckie oraz w rozporządzeniu z 2010 r. ws. szacowania szkód i wypłaty odszkodowań.

¹⁸ Zgodnie z metodologią określoną w: art. 46c ust. 1 i 5 oraz art. 49 ustawy Prawo łowieckie oraz w rozporządzeniu z 2010 r. ws. szacowania szkód i wypłaty odszkodowań.

2.9. W okresie objętym kontrolą, w jednym przypadku dokonano oględzin i ostatecznego szacowania szkody (w dniu 25 października 2017 r.) bez obecności poszkodowanego¹⁹, ustalając odszkodowanie i wypłacając je w kwocie 2 489,76 zł. W badanym okresie wystąpił także jeden przypadek (w kwietniu 2017 r.) odmowy przez poszkodowanego podpisania protokołu szacowania ostatecznego²⁰. Odszkodowanie w tym przypadku wypłacono w kwocie 2 000,00 zł.

W okresie od 23 sierpnia 2018 r. do 31 sierpnia 2019 r. nie było przypadku szacowania szkód łowieckich w obecności przedstawiciela Wojewódzkiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego. W łowieckim roku gospodarczym 2017/2018 w sześciu (spośród 44) szacowaniach szkód uczestniczył przedstawiciel Warmińsko-Mazurskiej Izby Rolniczej.

(akta kontroli str.113-115, 161-168, 181-184)

2.10. W okresie objętym kontrolą wystąpił jeden przypadek²¹ wniesienia przez poszkodowanego zastrzeżeń do protokołu szacowania ostatecznego. Przedmiot zastrzeżeń dotyczył wartości ustalonego odszkodowania za szkody wyrządzone przez dziki i jelenie w uprawie kukurydzy. Poszkodowany wynajął rzeczoznawcę ds. szacowania szkód. Ostatecznie Koło zawarło z poszkodowanym ugodę i wypłaciło odszkodowanie w kwocie ustalonej przez rzeczoznawcę (całkowita wartość wypłaconego odszkodowania wyniosła 9 162,67 zł, tj. o 6 672,91 zł więcej niż ustalono pierwotnie w protokole szacowania ostatecznego). W łowieckim roku gospodarczym 2018/2019 wystąpił także jeden przypadek wniesienia przez poszkodowanego zastrzeżeń do protokołu szacowania ostatecznego – przypadek został opisany w pkt 2.8. niniejszego wystąpienia.

(akta kontroli str.113-115, 135, 174-176, 181-192)

2.11. Badaniem prawidłowości realizacji przez Koło procedury szacowania szkód łowieckich objęto dokumentację siedmiu spraw (pięciu z łowieckiego roku gospodarczego 2017/2018 i dwóch z okresu 2018/2019)²². Ustalono, że:

- Wartość wypłaconych odszkodowań na podstawie protokołów szacowań z ww. próby wyniosła łącznie 9 785,21 zł. Jedno z szacowań (z 18 października 2018 r.), w wyniku którego ustalono wysokość odszkodowania na kwotę 4 791,41 zł, przeprowadzono w okresie kiedy nie było przepisów wykonawczych dotyczących szczegółowych warunków szacowania szkód w uprawach i plodach rolnych;
- We wszystkich sprawach Koło szacowało szkody na pisemne wnioski poszkodowanych. Zawierały one m.in.: imię i nazwisko, adres miejsca zamieszkania oraz numer telefonu właściciela albo posiadacza gruntów rolnych, wskazanie miejsca wystąpienia szkody oraz wskazanie rodzaju uszkodzonej uprawy lub płodu rolnego;
- W każdym przypadku po zakończeniu oględzin lub szacowania ostatecznego sporządzono niezwłocznie protokoły, po jednym egzemplarzu dla każdego członka zespołu;
- We wszystkich przypadkach przy szacowaniu szkód byli obecni: przedstawiciel dzierżawcy obwodu łowieckiego oraz poszkodowany. W jednym z tych przypadków poszkodowany odmówił podpisania protokołu, co zostało

¹⁹ Protokół sporządzono zgodnie z art. 49 ustawy *Prawo łowieckie* oraz § 2 ust 4 *rozporządzenia z 2010 r. ws. szacowaniu szkód oraz wypłaty odszkodowań*.

²⁰ Przedstawiciel Koła dokonujący szacowania w uwagach do protokołu odnotował taki fakt zgodnie z wymogiem § 2 ust 6 ww. *rozporządzenia*.

²¹ W łowieckim roku gospodarczym 2017/2018.

²² W łowieckim roku gospodarczym 2017/2018 było 7 spraw o szacowanie strat w uprawach i plodach rolnych prowadzonych zgodnie z *ustawą Prawo łowieckie*, a 37 zgodnie z *ustawą Kodeks cywilny*. W okresie 2018/2019 były 2 sprawy prowadzone zgodnie z *ustawą Prawo łowieckie*, a 25 zgodnie z *ustawą Kodeks cywilny*. W okresie 2019/2020 (do 31 sierpnia 2019 r.) Koło nie prowadziło żadnych spraw z wykorzystaniem *ustawy Prawo łowieckie*, wszystkie 41 spraw prowadzono wg *ustawy Kodeks cywilny*.

odnotowane przez sporządzającego protokół. W jednej z badanych spraw w skład zespołu szacującego szkody powinien wejść przedstawiciel wojewódzkiego ośrodka doradztwa rolniczego, jednak pomimo powiadomienia o terminie i miejscu szacowania szkody nie brał on udziału w tej sprawie²³;

- W żadnym z badanych przypadków w szacowaniu nie uczestniczył przedstawiciel izby rolniczej (nikt z zespołów szacujących nie składał wniosku o jego udział);
- W sześciu z siedmiu przypadków oględziny i szacowanie ostateczne odbywały się w terminie do 7 dni od zgłoszenia szkody. W jednym przypadku w protokole z szacowania ostatecznego nie podano daty szacowania, w związku z tym nie można było ustalić czy działanie to zostało przeprowadzone w wymaganym terminie. Z wyjaśnień Prezesa wynikało, że brak daty w protokole wynikał z niedopatrzenia osoby szacującej.
- We wszystkich przypadkach podczas szacowania określono: gatunek zwierzyny, która wyrządziła szkodę, rodzaj uprawy lub płodu rolnego, stan i jakość uprawy lub jakość płodu rolnego, obszar całej uprawy lub szacunkową masę zgromadzonego płodu rolnego, obszar uprawy, która została uszkodzona lub szacunkową masę uszkodzonego płodu rolnego, procent zniszczenia uprawy na uszkodzonym obszarze;
- W badanych przypadkach członkowie zespołu nie wnieśli zastrzeżeń do protokołów oględzin lub szacowania ostatecznego;
- W badanych sprawach nie korzystano z mediacji przy udziale organu gminy, możliwości odwołania do nadleśniczego właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkody lub możliwości wniesienia powództwa do sądu właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkody;
- W pięciu z siedmiu spraw wysokość odszkodowania była ustalana zgodnie z metodologią określoną przepisami²⁴; w pozostałych dwóch (wnioski z dnia: 23 marca 2017 r. i 13 marca 2017 r.) w protokołach nie ustalono rozmiarów szkód oraz wysokości odszkodowań wg obowiązującej metodologii. I tak:
  - 1) W protokole szacowania ostatecznego z dnia 10 sierpnia 2017 r., dla sprawy dotyczącej odszkodowania za szkody wyrządzone przez dziki w uprawie pszenicy ozimej, kwotę odszkodowania do wypłaty (400,00 zł) ustalono bez określenia plonu z 1 ha oraz rozmiaru szkody. Zgodnie z § 4 ust. 5 pkt 7) i pkt 8) rozporządzenia z 2010 r. ws. szacowania szkód i wypłaty odszkodowań podczas ostatecznego szacowania szkody powyższe dane powinny być ustalone. Nie wykonano zatem czynności określonych w § 4 ust. 6 pkt 1) oraz ust. 7 ww. rozporządzenia, tj. nie ustalono rozmiaru szkody oraz wysokości odszkodowania zgodnie z ww. przepisami, co potwierdza brak takich danych w protokole z ostatecznego szacowania szkody. Z wyjaśnień Prezesa wynikało, że w tym przypadku trudno było ustalić szkodę wg wzorów stosowanych dla szkód o dużych powierzchniach, ponieważ szkoda był specyficzna. Na polu, na którym wcześniej posadzone były ziemniaki, poszkodowany zasiał pszenicę ozimą. Dzikie spowodowały szkody miejscowe, tzn. wyryły dziury w poszukiwaniu pozostałości ziemniaków. Ostatecznie kwotę odszkodowania (400,00 zł) ustalono wraz z poszkodowanym i mu ją wypłacono;

²³ Kolo powiadomiło przedstawiciela wojewódzkiego ośrodka doradztwa rolniczego o terminie dokonania szacowania ostatecznego w terminie i w sposób określony w art. 46c ust. 4 *ustawy Prawo łowieckie*. Nie brał on jednak udziału w tej sprawie, co było zgodne z art. 46 ust. 2 i 8 *ustawy Prawo łowieckie*.

²⁴ Zgodnie z art. 46c, ust 1 pkt 8) *ustawy Prawo łowieckie* (jeden przypadek), zgodnie z § 4 ust. 8 *rozporządzenia z 2010 r. ws. szacowania szkód i wypłaty odszkodowań* (dwa przypadki dotyczące użytków zielonych) oraz zgodnie z § 4 ust. 6 pkt 1) ww. *rozporządzenia* (dwa przypadki dotyczące upraw zbóż).

2) W protokole szacowania ostatecznego (brak daty na protokole) dla sprawy zgłoszonej przez poszkodowanego wnioskiem z 13 marca 2017 r., dotyczącej odszkodowania za szkody wyrządzone przez dziki na łąkach i pastwiskach, kwotę odszkodowania do wypłaty (2 000,00 zł) ustalono bez zastosowania sposobu określonego w § 4 ust. 8 ww. rozporządzenia. Wyliczenia te powinny być dokonane w oparciu o powyższy przepis. Fakt ten potwierdza brak takich danych w protokole z ostatecznego szacowania szkody.

Z wyjaśnień Prezesa wynikało, że w związku z utrudnionym dostępem do łąk, na których wystąpiły szkody, Koło zaproponowało poszkodowanej 2 000,00 zł, które poszkodowana otrzymała. W związku z powyższym, w tym przypadku także wystąpiły trudności z zastosowaniem wzorów, które stosuje się przy szkodach na większych powierzchniach.

W zapisach ww. dwóch protokołów szacowania ostatecznego brak było informacji na temat utrudnień w zastosowaniu szacunków wg wzorów określonych ww. rozporządzeniem. Wzór protokołu szacowania ostatecznego stanowiący załącznik do ww. rozporządzenia stwarzał natomiast możliwość wyrażenia uwag przez sporządzającego taki protokół (pkt 18 „Uwagi sporządzającego protokół”);

- W badanych sprawach wysokość ustalonych odszkodowań wahała się od 180,00 zł za szkody w użytkach zielonych do 4 791,41 zł za szkody w uprawie kukurydzy;
- W sześciu badanych sprawach Koło wypłaciło odszkodowania w terminie 30 dni od dnia sporządzenia protokołu ostatecznego szacowania szkody. W jednym przypadku nie można było ustalić, czy płatność była wykonana zgodnie z ww. terminem, ponieważ protokół szacowania ostatecznego nie zawierał daty przeprowadzenia tej czynności.

(akta kontroli str.142-144, 146-180)

2.12. W badanym okresie nie wpłynęły skargi na działalność Koła związaną z szacowaniem szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych.

(akta kontroli str.142-144)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

W dwóch (spośród siedmiu) badanych przypadkach Koło nie ustaliło rozmiarów szkód oraz wysokości odszkodowań zgodnie z metodologią określoną w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r. w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych.

(akta kontroli str. 149-156, 161-168, 178-180)

OCENA CZĄSTKOWA

W większości spraw dotyczących szacowania szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych Koło stosowało procedurę zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. W dwóch (z siedmiu) badanych spraw Koło nie ustaliło rozmiarów szkód oraz wysokości odszkodowań zgodnie z metodologią określoną w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r. w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych. Koło wywiązało się z obowiązku wypłaty kwot odszkodowań w ustawowym terminie.

IV. Uwagi i wnioski

Uwzględniając działania podjęte w trakcie kontroli Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Olsztynie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Olsztyn, 2 grudnia 2019 r.

Kontroler
Justyna Lis
Starszy inspektor kontroli
państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Olsztynie
Dyrektor
Piotr Górny

.....
podpis

.....
podpis